

OTÁZKY A ODPOVĚDI k odměňování členů zastupitelstev územních samosprávných celků

podle právního stavu k 1. lednu 2010

Pravidla pro poskytování odměn členům zastupitelstva

Dotaz: Musí být členům zastupitelstva obce poskytnuta nějaká odměna? Kdo o tom rozhoduje?

Odměňování uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva obce se řídí zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o obcích**“); odměna je vyplácena za podmínek uvedených v nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**nařízení vlády**“). Odměna se vyplácí z rozpočtových prostředků obce, přičemž **obec má povinnost vyplácet měsíční odměnu pouze ve vztahu k dlouhodobě uvolněným členům zastupitelstva obce** (§ 71 zákona o obcích).

Dle ustanovení § 72 zákona o obcích může být neuvolněným členům zastupitelstva obce za výkon funkce poskytnuta měsíční odměna. Její maximální výši stanoví prováděcí právní předpis (nařízení vlády). Poskytnutí měsíční odměny neuvolněnému členovi zastupitelstva obce musí schválit zastupitelstvo obce, přičemž nesmí být překročena maximální výše odměny stanovená prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády. Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se odměna neuvolněnému členovi zastupitelstva obce poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce. **Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo obce zákonem stanoveným způsobem neschválí.**

Zákon o obcích rozlišuje pouze dva druhy odměn, kterými jsou **měsíční odměna** a **odměna při skončení funkčního období**. Pevné výše měsíčních odměn u dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstva obce a maximální výše měsíčních odměn u neuvolněných členů zastupitelstva obce jsou stanoveny výše uvedeným prováděcím právním předpisem.

Rozdíly mezi poskytováním odměny uvolněnému a neuvolněnému členovi zastupitelstva obce

Dotaz: Je nějaký rozdíl mezi odměnou uvolněného člena a neuvolněného člena zastupitelstva obce? Lze vykonávat tyto funkce na zkrácený úvazek?

Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, a členům zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva obce

nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce, poskytuje obec za výkon funkce uvolněného člena zastupitelstva obce odměnu podle zákona o obcích. **Nárok na odměnu vyplývá ze zákona o obcích**, přičemž odměna musí být vyplacena v souladu s platným nařízením vlády.

Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích ostatním členům zastupitelstva obce (tzn. neuvolněným členům zastupitelstva obce), jsou-li v pracovním poměru, poskytne zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec. Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální částkou. **Zákon o obcích ani zákoník práce nepřipouští jiné možnosti výkonu veřejné funkce (např. na zkrácený úvazek)**. Pouze zastupitelstvo obce rozhodne v samostatné působnosti, zda bude člen zastupitelstva obce vykonávat svou funkci jako dlouhodobě uvolněný nebo neuvolněný.

Uvolněný člen zastupitelstva obce má na rozdíl od neuvolněného člena zastupitelstva obce zákonný nárok na odměnu, a to ode dne, kdy byl zvolen či jmenován do funkce, za kterou odměna náleží. Poskytnutí měsíční odměny neuvolněnému členovi zastupitelstva obce musí schválit zastupitelstvo obce, přičemž nesmí být překročena maximální výše odměny stanovená platným prováděcím předpisem, tj. nařízením vlády. Na jakoukoliv výši měsíční odměny nemá tedy neuvolněný člen zastupitelstva obce právní nárok, pokud ji zastupitelstvo zákonem stanoveným způsobem neschválí (§ 72 zákona o obcích). Dle ustanovení § 77 odst. 2 zákona o obcích se přitom odměna poskytuje ode dne, který stanoví zastupitelstvo obce.

Poskytování odměny v případě souběhu výkonu několika funkcí

Dotaz: Člen zastupitelstva obce vykonává více funkcí najednou. Jakým způsobem lze v tomto případě poskytnout odměnu?

Podle § 77 odst. 3 písm. a) zákona o obcích v případě souběhu výkonu několika funkcí **náleží uvolněnému** členovi zastupitelstva obce měsíční odměna podle funkce, za kterou se poskytuje **nejvyšší odměna**. Není tedy možné např. uvolněnému starostovi obce přičíst k jeho měsíční odměně částku za výkon funkce člena výboru.

Podle písm. b) téhož ustanovení zákona o obcích lze **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce v případě souběhu několika funkcí **poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce**. Zákon tyto funkce blíže nespécifikuje, v zásadě jde tedy sčítat odměny za funkce uvedené ve sloupcích 6 až 13 přílohy č. 1 nařízení vlády. Jestliže však **neuvolněný** člen zastupitelstva obce vykonává zároveň funkci předsedy a člena **téhož výboru či komise**, odměny za tyto

konkrétní funkce se **nesčítají** (např. předseda a zároveň člen téže komise obdrží odměnu pouze za výkon funkce předsedy této komise). V případě souběhu výkonu funkce např. člena zastupitelstva obce a předsedy výboru lze poskytnout odměnu až do výše souhrnu odměn za tyto jednotlivé funkce. Příplatek podle počtu obyvatel lze přitom poskytnout ke každé dílčí odměně, neboť měsíční odměna je tvořena pevnou částkou podle druhu vykonávané funkce a příplatkem podle počtu obyvatel (§ 73 odst. 1 zákona o obcích). **Konkrétní výši odměny pro neuvolněné členy zastupitelstva obce schvaluje vždy zastupitelstvo obce.**

Vyplácení měsíční odměny členům zastupitelstva obce

Dotaz: Lze odměnu členům zastupitelstva obce vyplácet např. čtvrtletně?

Charakteristika měsíční odměny je popsána v § 73 odst. 1 zákona o obcích. Jedná se o peněžité plnění **poskytované měsíčně** podle druhu vykonávané funkce a podle počtu obyvatel obce ve výši a za podmínek, které stanoví příslušný prováděcí předpis, tj. nařízení vlády. Dále je třeba vzít v úvahu ustanovení § 76 zákona o obcích, které je v současné době jediným ustanovením zákona o obcích, jež výslovně odkazuje na zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákoník práce**“). Podle tohoto ustanovení se zákoník práce a další právní předpisy, které upravují platové poměry zaměstnanců obcí, **vztahují i na splatnost a výplatu odměn členům zastupitelstva obce**, a to včetně srážek z těchto odměn. Pro dané účely se odměna členů zastupitelstva obce posuzuje jako plat zaměstnanců obce v pracovním poměru, obec se posuzuje jako zaměstnavatel a členové zastupitelstva obce se posuzují jako zaměstnanci. Výše uvedené se týká uvolněných i neuvolněných členů zastupitelstva obce. **Obecně lze konstatovat, že nelze stanovit splatnost a výplatu této odměny s jiným časovým intervalem než měsíčním, např. čtvrtletně.** Pro úplnost dodáváme, že podrobněji je problematika splatnosti a výplaty platu zaměstnanců (a v souladu s § 76 zákona o obcích tedy i odměn členů zastupitelstva obce) obsažena v § 141 až 143 zákoníku práce.

Zásady poskytování příplatku podle počtu obyvatel

Dotaz: Lze neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který vykonává více funkcí a odměna byla zastupitelstvem obce schválena jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, poskytnout příplatek k odměně ke každé dílčí odměně?

Vzhledem k tomu, že podle § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích lze **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce poskytnout měsíční odměnu až do výše souhrnu odměn za jednotlivé funkce a každá odměna se obecně stanoví jako součet pevné složky podle vykonávané funkce a příplatku podle počtu obyvatel, Ministerstvo

vnitřní zastává názor, že příplatek podle sloupce 14 přílohy č. 1 nařízení vlády **lze poskytnout ke každé dílčí odměně.**

Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády jsou odměny podle příloh tohoto nařízení stanoveny ve výši, která by mohla být **maximálně poskytnuta**. Pokud by se obec tedy rozhodla podle § 77 odst. 3 písm. b) zákona o obcích poskytnout **neuvolněnému** členovi zastupitelstva obce měsíční odměnu stanovenou jako souhrn odměn za jednotlivé funkce, mohla by výši těchto jednotlivých odměn, a to jak jejich pevných složek, tak také těchto příplatků, snížit. Stanovení maximální výše odměn podle tohoto nařízení vlády tedy také znamená, že odměny nemusí být vyplaceny žádné, nebo např. příplatek nemusí být vyplacen žádný. **Možnost vyplacení příplatku ke všem dílčím odměnám však obec, podle našeho názoru, má.**

Stanovení počtu obyvatel hlášených v obci k trvalému pobytu – pro účely určení výše příplatku podle počtu obyvatel

Dotaz: Lze do počtu obyvatel obce pro účely stanovení výše odměny zahrnout také cizince žijící na území obce?

Podle ustanovení § 73 odst. 1 zákona o obcích se při určování výše příplatku podle počtu obyvatel vychází z počtu obyvatel, kteří jsou k 1. lednu příslušného kalendářního roku hlášeni v obci k trvalému pobytu (počet obyvatel se zaokrouhuje na celé stovky nahoru). Citované ani jiné ustanovení zákona o obcích neobsahuje podmínku, že by se do počtu obyvatel pro stanovené účely měli zahrnout jen občané České republiky. Je třeba připustit, že obyvatelem obce může být i cizinec, i když pro účely určení výše příplatku podle počtu obyvatel musí být splněna podmínka, že příslušná osoba je v obci hlášena k trvalému pobytu.

Pojem „trvalý pobyt obyvatel“ je upraven v hlavě II zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V této části citovaného zákona je pod pojem trvalý pobyt obyvatel podřazena úprava

- trvalého pobytu občana ČR
- hlášení pobytu cizince s povolením k pobytu na území ČR nebo osoby, které byl udělen azyl na území ČR, a to odkazem na zvláštní právní předpisy (tj. zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

Trvalý pobyt cizince na území ČR pak předpokládá a dále upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, v ustanovení § 76 pojednává o oprávnění azylanta k trvalému

pobytu na území. Vzhledem ke skutečnosti, že **celé území ČR je současně (s výjimkou vojenských újezdů) územím některé obce, lze z povahy věci usoudit, že i cizinec je obyvatelem obce ve smyslu zákona o obcích.**

Z výše uvedeného vyplývá, že pro účely stanovení příplatku podle počtu obyvatel, jako součásti měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce, nelze z počtu obyvatel vyloučit cizince, pokud splňují podmínku, že jsou hlášeni k trvalému pobytu na území obce.

Výše měsíční odměny za výkon funkce člena zastupitelstva obce („krácení“ odměny)

Dotaz: Je možné odměnu nějakým způsobem pokrátit, pokud se člen zastupitelstva obce neúčastní např. zasedání zastupitelstva obce?

Výkon funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí, přičemž práva a povinnosti při výkonu veřejné funkce upravuje zákon o obcích a některé další zákony. **Nelze se však domnívat, že za výkon veřejné funkce se považuje pouze účast na zasedáních zastupitelstva obce, rady obce, výborů či komisí.** V tomto smyslu je zapotřebí měsíční odměnu chápat jako paušální odměnu za výkon veřejné funkce, přičemž vzniká obci povinnost tuto odměnu ze svých rozpočtových prostředků poskytovat členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni.

O tom, zda bude neuvolněným členům zastupitelstva obce odměna poskytnuta a v jaké výši (při respektování maximální hranice dané nařízením vlády), rozhoduje vždy zastupitelstvo obce, přičemž stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce náleží na základě § 84 odst. 2 písm. n) zákona o obcích do vyhrazené působnosti zastupitelstva obce. Při rozhodování o výši odměny může vzít zastupitelstvo obce do úvahy např. náročnost jednotlivých funkcí, jejich počet, četnost zasedání orgánů obce apod. Není vyloučeno, že v průběhu funkčního období schválí zastupitelstvo obce jednotlivým členům novou výši odměny (vyšší či nižší) v návaznosti na výše uvedené. Měsíční odměna by však měla být vždy vyplácena v souladu se zákonem o obcích a ostatními právními předpisy.

Poskytování odměny při skončení výkonu funkce člena zastupitelstva obce

Dotaz: Náleží členům zastupitelstva obce po skončení volebního období nějaká odměna?

V souladu s ustanovením § 75 odst. 1 zákona o obcích **náleží neuvolněnému členu zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a uvolněnému členu**

zastupitelstva obce odměna při skončení funkčního období, jestliže jim ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna a pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu. Podle citovaného ustanovení tedy každému uvolněnému (bez ohledu na vykonávanou funkci – např. starostovi, místostarostovi, členovi rady obce, předsedovi výboru apod.) a dále neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, pokud vykonával funkci starosty, náleží odměna při skončení funkčního období (tzv. „odstupné“), a to za **současného splnění dvou zákonných podmínek** – tj., že výše uvedeným členům zastupitelstva obce ke dni voleb do zastupitelstva obce příslušela měsíční odměna, a dále, že jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu.

Druhá podmínka pro poskytnutí odměny při skončení funkčního období je **nevzniknutí opětovného nároku na měsíční odměnu**. Ustanovení pojednávající o měsíční odměně v § 75 odst. 1 zákona o obcích má užší obsah než obecný pojem „měsíční odměna“ ve smyslu § 71 a § 72 zákona o obcích. Ustanovení § 75 odst. 1 má tedy ohledně obsahu pojmu „měsíční odměna“ povahu *lex specialis* ve vztahu k § 71 a § 72 zákona o obcích (v úvahu bereme též smysl odměny při skončení funkčního období, kterým je usnadnění nového uplatnění uvolněných členů zastupitelstva obce na trhu práce). Z těchto důvodů je tak nutno měsíční odměnu poskytovanou podle § 75 odst. 1 zákona o obcích vykládat tak, že se jí rozumí pouze taková měsíční odměna, která náleží neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, pokud vykonává funkci starosty, a každému uvolněnému členovi zastupitelstva obce (bez ohledu na vykonávanou funkci). Tuto odměnu tedy nelze poskytnout neuvolněným členům zastupitelstva obce (pochopitelně s výjimkou starosty).

Skončí-li starostovi po volbách jeho funkce a bude-li potom zvolen do jakékoliv funkce neuvolněného člena zastupitelstva obce (např. místostarosty, člena rady obce atd.), vzniká mu za podmínek uvedených v § 75 odst. 1 zákona o obcích nárok na odměnu při skončení funkčního období, a to bez ohledu na to, zda témuž členu zastupitelstva obce bude zastupitelstvem obce odsouhlasena měsíční odměna za vykonávanou funkci neuvolněného člena zastupitelstva obce.

Poskytování odměny v případě zániku mandátu přede dnem voleb, vzdání se nebo odvolání z funkce člena zastupitelstva obce

Dotaz: Má neuvolněný místostarosta, kterému zanikl mandát ještě před volbami nebo který odstoupil z funkce, nárok na nějakou formu odstupného?

Podle současné právní úpravy obsažené v zákoně o obcích je možno vybraným kategoriím členů zastupitelstva obce (uvolněným i neuvolněným) kromě měsíční odměny za určitých podmínek poskytovat odměnu při skončení funkčního období (tzv. odstupné) podle § 75 zákona o obcích. V případě neuvolněných členů zastupitelstva obce je jejich okruh ve vazbě na vznik nároku na odměnu výrazně užší a zahrnuje pouze starostu (§ 75 odst. 1, 3 a 4 zákona o obcích) a v některých

vymezených situacích též místostarostu (§ 75 odst. 3 a 4 zákona o obcích). Vždy je však nutno rozlišovat mezi odměnou poskytovanou v souvislosti s ukončením funkčního období z důvodu řádných či mimořádných voleb (§ 75 odst. 1 zákona o obcích) a mezi odměnou poskytovanou ještě po dobu tří měsíců ode dne zániku mandátu přede dnem voleb (§ 75 odst. 3 zákona o obcích) nebo ode dne vzdání se či odvolání z funkce (§ 75 odst. 4 zákona o obcích). V každém případě se však jedná o odměny, na něž vzniká zákonný nárok, tzn. nevyžaduje se projednání a schválení v zastupitelstvu obce.

Závěrem lze shrnout, že neuvolněnému místostarostovi, kterému zanikl mandát přede dnem voleb, nebo který se funkce vzdal nebo byl z funkce odvolán, **bude obec vyplácet ještě po dobu tří měsíců odměnu, a to ve výši, kterou pobíral ke dni zániku mandátu, vzdání se funkce nebo odvolání z funkce. Odměnu nelze vyplatit jednorázově, ale postupně třikrát po sobě.**

Výkon funkce člena zastupitelstva obce v souladu se zákonem o obcích a zákoníkem práce

Dotaz: Vzniká členovi zastupitelstva obce pracovní poměr k obci? Má zaměstnavatel povinnost refundovat mzdu či plat?

Podle ustanovení § 70 zákona o obcích je výkon funkce člena zastupitelstva obce **veřejnou funkcí**. Člen zastupitelstva obce nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního nebo jiného obdobného poměru. Výkonem funkce je přitom třeba rozumět výkon práv a povinností, jež jsou součástí mandátu člena zastupitelstva obce.

Podle zákoníku práce je výkon veřejné funkce **překážkou v práci na straně zaměstnance z důvodů obecného zájmu** (srov. § 200 zákoníku práce). V souladu s ustanovením § 201 zákoníku práce se výkonem veřejné funkce pro účely tohoto zákona rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je

- a) vymezena funkčním nebo časovým obdobím a
- b) obsazovaná na základě přímé nebo nepřímé volby nebo jmenováním podle zvláštních právních předpisů.

Výkonem veřejné funkce je například výkon funkce poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu, senátora Senátu Parlamentu, **člena zastupitelstva územního samosprávného celku** nebo přisedícího.

Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, **nevzniká k obci pracovní poměr**, a to ani v případě, že v průběhu funkčního období jejich zaměstnavatel zanikl. Obdobně je třeba posuzovat i ty členy zastupitelstva obce, kteří před zvolením do funkce nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce.

Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona o obcích ostatním členům zastupitelstva obce (tzn. neuvolněným členům zastupitelstva obce), jsou-li v pracovním poměru, **poskytne zaměstnavatel pro výkon funkce pracovní volno s náhradou mzdy**; rozsah doby potřebné k výkonu funkce v konkrétním případě určí obec. Neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poskytuje obec náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce paušální částkou.

Pro úplnost zdůrazňujeme, že výkon funkce člena zastupitelstva obce se řídí zejména zákonem o obcích, ze zákoníku práce lze využít pouze ta ustanovení, ve kterých je výslovně řečeno, že se týkají výkonu veřejné funkce člena územního samosprávného celku. V tomto smyslu je zapotřebí zákon o obcích ve vztahu k zákoníku práce chápat jako zákon speciální, jehož aplikace má přednost před zákoníkem práce.

Poskytování náhrady výdělku neuvolněným členům zastupitelstva obce

Dotaz: Za jakých podmínek a kterým členům zastupitelstva obce se poskytuje tzv. paušál?

Jedná se o **neuvolněné členy zastupitelstva obce, kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru (např. osoby samostatně výdělečně činné)** - těmto obec poskytuje ze svých rozpočtových prostředků náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem jejich funkce, a to paušální částkou (podle § 71 odst. 4 zákona o obcích). Jedná se vlastně o určitou finanční náhradu za čas strávený výkonem funkce člena zastupitelstva obce, neboť v této době nemohli vykonávat jinou činnost, která mohla být zdrojem jejich příjmů. Poskytnutí takovéto paušální částky, jejíž výši stanoví zastupitelstvo obce vždy na příslušný kalendářní rok, nemá vliv na vůli zastupitelstva obce schvalovat neuvolněným členům zastupitelstva obce měsíční odměnu.

Poskytování peněžitých darů členům zastupitelstva obce

Dotaz: Je možné, aby člen zastupitelstva obce obdržel kromě měsíční odměny peněžitý dar?

Odměňování členů zastupitelstva obce (dlouhodobě uvolněných i neuvolněných) se řídí zákonem o obcích. Podmínky pro poskytování odměn jsou stanoveny v nařízení vlády. Odměnou se rozumí peněžitá plnění poskytovaná obcí členům zastupitelstva obce za výkon jejich funkce, přičemž dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva obce mají na odměnu právní nárok. O odměnách neuvolněných členů zastupitelstva obce rozhoduje v samostatné působnosti zastupitelstvo obce.

Podle § 85 zákona o obcích je zastupitelstvu obce vyhrazeno rozhodování o některých v tomto ustanovení taxativně vypočtených majetkoprávních úkonech. Podle písm. b) tohoto ustanovení může zastupitelstvo obce rozhodnout o poskytnutí věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce (podle § 102 odst. 3 téhož zákona je do částky 20 000 Kč v této věci příslušná rozhodovat rada obce, pokud si tuto působnost nevyhradí zastupitelstvo obce). **Jestliže se tedy obec rozhodne ocenit mimořádnou prací ve prospěch obce nad rámec zákonných povinností člena zastupitelstva obce**, nelze vyloučit výše uvedený postup. Upozorňujeme, že dle výkladu Ministerstva financí by se tento dar, pokud by byl přijatý v souvislosti s výkonem závislé činnosti nebo funkce, posuzoval jako příjem ze závislé činnosti podle § 6 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Pro úplnost uvádíme, že obdobný postup umožňují i zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Odměňování členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří tyto funkce vykonávají jako fyzické osoby

Dotaz: Jakým způsobem je možno odměnit občany, kteří pracují ve výborech a komisích jako nečlenové zastupitelstva obce?

Odměňování členů výborů a komisí, kteří vykonávají tyto funkce jako fyzické osoby, zákon o obcích upravuje pouze ve vztahu ke **členům výborů**. Podle ustanovení § 84 odst. 2 písm. u) zákona o obcích je zastupitelstvu obce vyhrazena pravomoc rozhodovat o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva obce, za výkon funkce členů výborů. Jakou formou se tato peněžitá plnění mohou poskytovat, zákon o obcích nespécifikuje.

Stejně tak není zákonem upraveno poskytování peněžitých plnění pro fyzické osoby, které vykonávají funkce členů komisí rady obce. V tomto případě lze využít tzv. zbytkové pravomoci rady obce, která zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo (§ 102 odst. 3 zákona o obcích). Forma případného peněžitého plnění opět není stanovena.

V souladu s výše uvedeným lze v praxi při stanovení způsobu odměňování za funkce členů výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, kteří nejsou členy zastupitelstva, postupovat následovně:

- poskytnout jim věcný nebo peněžitý dar (např. 1 x ročně) – dle § 85 písm. b) zákona o obcích je poskytování věcných či peněžních darů ve výši nad 20 000 Kč v jednom kalendářním roce vyhrazené působnosti zastupitelstva obce; do 20 000 Kč o věcných či peněžních darech rozhoduje rada obce (§ 102 odst. 3 zákona o obcích),
- uzavřít dohodu o provedení práce (v souladu s § 75 zákoníku práce)
- v mezích daných nařízením vlády č. 37/2003 Sb. schválit měsíční peněžité plnění v takové výši, jaká je poskytována členům zastupitelstva obce za výkon funkce členů výborů nebo komisí.

Uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce

Dotaz: Lze se starostou uzavřít dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce?

Obecně lze konstatovat, že žádný právní předpis nevyklučuje uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se členy zastupitelstva obce, ať už se jedná o dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti. Takové dohody by bylo možno uzavřít mezi obcí na jedné straně a členem zastupitelstva obce na straně druhé podle zákoníku práce. Z povahy věci je však zřejmé, že **předmětem těchto dohod nemůže být výkon činností spadajících do výkonu funkce člena zastupitelstva obce** (např. svatební obřady).

V této souvislosti podotýkáme, že výkon funkce člena zastupitelstva obce je podle zákona o obcích **veřejnou funkcí**. Starosta je volen zastupitelstvem obce a za výkon této funkce je též zastupitelstvu obce odpovědný. Pokud se obec rozhodne uzavřít se starostou dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, lze předpokládat, že se tato dohoda bude týkat záležitostí, které **nesouvisejí s výkonem veřejné funkce člena zastupitelstva obce ve funkci starosty**.

Čerpání dovolené, její převádění a proplácení

Dotaz: Má člen zastupitelstva obce možnost čerpat dovolenou a za jakých podmínek lze nevyčerpanou dovolenou proplatit?

Pro **uvolněné** členy zastupitelstva obce je založen nárok na dovolenou v délce 5 týdnů za kalendářní rok v ustanovení § 79 odst. 1 zákona o obcích. Převádění a proplácení dovolené je upraveno v § 79 odst. 5 tohoto zákona. Jestliže si **uvolněný** člen zastupitelstva obce **nemohl dovolenou nebo její část vyčerpat v průběhu příslušného kalendářního roku, převádí se mu tento nárok do následujícího kalendářního roku**, přičemž zákon o obcích nestanoví ani neomezuje počet takto převáděných dnů. Dojde-li k tomuto případu, může uvolněný člen zastupitelstva obce

namísto čerpání dovolené **požádat obec** (rozumí se rada obce, pokud si tuto působnost nevyhradilo zastupitelstvo obce) **o náhradu měsíční odměny za nevyčerpanou dovolenou z předchozího kalendářního roku**. Na poskytnutí této náhrady však nemá člen zastupitelstva obce právní nárok, jedná se o fakultativní rozhodnutí příslušného orgánu. Posouzení konkrétní situace, tzn. z jakých důvodů si uvolněný člen zastupitelstva obce nemohl dovolenou vyčerpat, není zákonem výslovně upraveno. Zákonodárce pouze předpokládal, že tato situace může nastat.

Zákon o obcích výslovně neupravuje případy, kdy končí funkční období uvolněného člena zastupitelstva obce, který nevyčerpal poměrnou část dovolené a neměl před uvolněním k výkonu funkce zaměstnavatele, nepokračuje v pracovním poměru k uvolňujícímu zaměstnavateli nebo původní zaměstnavatel bez náhrady zanikl. **Ze zákona o obcích nevyplývá možnost proplácení dovolené uvolněným členům zastupitelstva obce v zákonem výslovně neupravených případech. Nevyčerpaná dovolená nebo její poměrná část bez náhrady propadá.** Tento názor lze opřít i o usnesení Ústavního soudu ze dne 17. února 2009 pod č. j. IV.ÚS 44/09.

Nutno podotknout, že zákon č. 129/2000, o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, obsahují odlišnou právní úpravu. V případě ukončení výkonu funkce se analogicky použije zákoník práce, tzn. nevyčerpanou dovolenou lze proplatit, obdobně jako u zaměstnanců ve veřejných službách a správě, kteří ukončí pracovní poměr.

Pro úplnost je zapotřebí zdůraznit, že uvolnění členové zastupitelstva obce mají specifické postavení vyplývající ze skutečnosti, že vykonávají veřejnou funkci, (§ 70 zákona o obcích) a nelze na ně plně vztáhnout předpisy platné pro zaměstnance v pracovním poměru včetně zákoníku práce. Výkon funkce je omezen pouze volebním obdobím, které je dle čl. 102 odst. 2 Ústavy České republiky čtyřleté. Členům zastupitelstva obce, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni, nevzniká k obci pracovní poměr, není tedy možné stanovit pracovní dobu ani překážky v práci, které jsou na ni vázané. Nelze tedy ani stanovit „průměrný plat“ pro výpočet náhrady za nevyčerpanou dovolenou. V tomto případě se tedy náhrada za dovolenou uvolněného člena zastupitelstva obce rovná měsíční odměně přepočítané na kalendářní dny.

Využití tzv. sociálního fondu pro členy zastupitelstva obce

Dotaz: Jakým způsobem může obec poskytovat členům zastupitelstva obce tzv. ošatné, přispívat na závodní stravování apod.?

Hospodaření s rozpočtem obce patří podle zákona o obcích do její samostatné působnosti. Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí pouze zákonem a právními předpisy vydanými na základě zákona. Podle ustanovení **§ 5 zákona č. 250/2000 Sb.,**

o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, může obec zřizovat peněžní fondy pro konkrétní účel nebo bez konkrétního účelu, přičemž počet a druh těchto fondů není zákonem stanoven. Při zřízení peněžního fondu musejí být zastupitelstvem obce schváleny zdroje tohoto fondu a stanovena pravidla pro poskytování finančních prostředků z fondu (okruh osob, výše příspěvku, jak často se bude příspěvek poskytovat apod.). Největší část fondu přitom bývá vyčleněna na **příspěvky na závodní stravování, ale lze ho využít i na poskytování tzv. ošatného, pro půjčky, pracovní a životní jubilea, penzijní připojištění apod.,** a to jak pro zaměstnance, tak pro členy zastupitelstva obce.

Zpracoval:

odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra dne 8. prosince 2009.

Odsouhlaseno:

odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra dne 21. prosince 2009.